

Καθηρὶ 12. 2. 48

ΑΙ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΔΥΟ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ, ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

Τὸ φιλότεχνο κοινὸ τραβοῦν αὐτὴ τὴ στιγμή, δύο ἀξιόλογοι ἐκθέσεις. Καὶ οἱ δύο ζωγραφικῆς, ἢ μίᾳ στὸν «Παουασσό», ἢ ἄλλῃ στὸν «Ρόμβο», ἢ πρώτη τοῦ κ. Αἰκῆ Κεραμίδα καὶ ἡ δεύτερη τοῦ κ. Δ. Διαμαντοπούλου. Πρόκειται γιὰ δύο καλλιτέχνες ἀναμορφωθέντες ἀξίως, μὰ πού ἐργάζονται μὲ ἐντελῶς διαφορετικὸ πνεῦμα.

Ὁ κ. Αἰκῆ Κεραμίδης ἀνήκει στοὺς ζωγράφους τῆς καθιερωμένης τέχνης, ἀλλὰ πού δὲν ἀνοίξει οὔτε τὸ Σελῶν — ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ζωγράφοι στὴν Ἑλλάδα τοῦ ἀγνοοῦν τὸ διδάγμα του, τὸν ὑψηλὴν τεμαχισμό τῶν «ἐμπροσθενιστικῶν ἀναζητήσεων» — οὔτε τὸ πέρασμα τοῦ κυβισμού, τοῦ ἐξπρεσιονισμού καὶ τῆς «ζωντανῆς» τέχνης. Ἡ τέχνη του ἀνήκει στὴν ὀρθόδοξη ἀντίληψη τοῦ σχεδίου καὶ τοῦ χρώματος, ἀλλὰ μὴ ἀντίληψη προχωρημένη καὶ θεμιμένη ἐπὶ τὴν πείρα κάποιων νεωτεριστῶν.

Ὁ καλλιτέχνης αὐτὸς ἔχει ἀφιερώσει τὸν χρωστήρα του στὴν ἀρὰ τοῦ ὑπαιθροῦ καὶ τῆς ἀγροικῆς ζωῆς. Ἡ ἐκθεσίς του εἶναι ἀνεξέλεγκτος ἀποκλειστικῶς δοσμένη στὸ ἴσπιο τοῦ Μωρηῶ, τῆς Ροῦμελης τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ σκηνῆς ζωῆς ἐξωτερικῆς, μέσα στὴν ἀγκαλιά τῆς φύσεως, στὸν ἐλεύθερον ἄερα καὶ στὸ ἀνεμπόδιστο φῶς. Δέντρα, ἀγροκτίσματα, φυγοδῶνες γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων. Καί, ἀπὸ πάντα, δέντρα... Ὁ κ. Κεραμίδης εἶναι πολὺ ἐντοπισμένος

στὸ φυτικὸ βασίλειο μὲ τὴν μακαριότητα καὶ τὴν ἐπανάπαυσι πού ἀποπνέει καὶ τὸ θελκτικὸ παίγνιδισμα τῶν τόπων.

Ἄς μὴ κάνουμε ὁμῶς «φιλολογία», ὅταν πρόκειται γιὰ ζωγραφικῆ. Ὁ κ. Κεραμίδης εἶναι ἀναμορφωθὴν ἕνας γερός σχεδιαστής τοῦ δέντρου. Χωρὶς νὰ εἶνε «ρεαλιστής» — τὸ ἀντίθετο μά- λιστα «κάνει ὕψος» — ξαίρει ν' ἀναζητήσει καὶ ν' ἀποδώσει τοὺς κομοὺς, τοὺς κλάδους, στὰ φυλλώματα τὸ χαρακτῆρα τοῦ κάθε δέντρου, τόσο καλὰ τὸν νοιώθει τόσο πολὺ, πού θὰ τὸν ἔλεγε κανεὶς «ποιητὴ τοῦ δέντρου». Ἀλλὰ καὶ τὸ χρῶμα του παρ' ὅλο τὸ δερνίκωμα — δὲν ξαίρω σὲ τί χρειάζεται αὐτὸ — ζωρὸ, καθαρὸ, καὶ πολλὰ φορὲς, ἀρκετὰ τολμηρὸ, εἶναι προσαρμοσμένο σ'

αὐτοὺς τοὺς χαρακτηρισμοὺς, πού, συχνά, εἶναι τόσο πετυχημένοι, ὥστε νὰ ξεχωρίζη κανεὶς πολὺ εὐκόλα π. γ. τὴν Πελοπόννησο ἀπὸ τὴ Ροῦμελη καὶ τὴ Ροῦμελη ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ. Κυττάχτε τὸ «φθινόπωρο στὴ Ροῦμελη» (ἀριθ. 19) καὶ τὸ «Τοπίο Ἀττικῆς» (ἀριθ. 15). Θὰ ἴδῃτε ἀμέσως μὲ πόση

ἐμπειρία καὶ ἔγκράτεια καὶ λεπτότητα κάνει τὴ διαφοροποίησι τῶν δύο ὑπαιθρων.

Στὶς συνθέσεις μὲ φυγοδῶνες ἀνθρώπινες, πού εἶναι σπανιότερες στὴν ἐκθεσί αὐτῆ, ὁ καλλιτέχνης δὲν ὑστερεῖ διόλου. Τὸ σχέδιό του καὶ τὸ χρῶμα του εἶναι ὑποταγμένα σὲ μιὰ ἔννοια συνόλου, πού δημιουργεῖ ἀτιμωσφαίρα. Ὑπάρχει καὶ σ' αὐτὲς τὶς συνθέσεις ἡ γαλήνη καὶ ἡ ἐπανάπαυσι μίᾳς τέχνης, πού ξαίρει τὰ δριὰ τῆς καὶ μένει σ' αὐτά. **

Τὸ ἐντελῶς ἀντίθετο συμβαίνει μὲ τὴν τέχνη τοῦ κ. Δ. Διαμαντοπούλου. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν οὔτε ὑπαιθρα, οὔτε καμμιὰ ἐπανάπαυσι. Πρόκειται γιὰ μιὰ τέχνη, πού ἔχει διαορήξει τὰ γνωστὰ πλαίσια τῆς ἀκαδημαϊκῆς ὀρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ εἶναι καὶ αἰρετικῆ. Εἶναι «πρωτοποριακῆ» (γιὰ τὴν Ἑλλάδα) πού πᾶει νὰ πάρῃ αὐτὸ τὸ χρῶμα τῆς ἀναγνώρισης, τὸ μέτρο πού τὴς ἔχει δοθεῖ καὶ ἄλλο.

Ὅποσδήποτε μὲ τὸν κ. Διαμαντόπουλο δοσκώμαστε στὴν περιοχὴ τῆς ἀνασχίας καὶ τῆς ἀνα-

ζητήσεως. Αὐτὸ εἶναι ἕνα πρῶτο χαρακτηριστικὸ, στὴν ἐκθεσί του, πούγιμε σὲ δύο «χρόνους» (δύο «περιόδους» κατὰ τὸ πρόγραμμα). Τὴς παρηκολούθησα καὶ τὶς δύο. Ἡ πρώτη συγκέντρωσε μικροτέρους πίνακες — χωρὶς νὰ εἶναι οἱ πιὸ ἀσήμαντοι — ἡ δεύτερη μεγαλύτερες συνθέσεις, μὲ περισσότερες ἀξιώσεις. Ὑπάρχει ἀπόλυτη ἐνότητα ἀνάμεσα στὶς δύο, ἕνα πνεῦμα, ἕνας δρόμος.

Εἶναι, ἀναμφισβήτητα, ἀξιόπρόσεκτα, πρῶτα — πρῶτα, τὰ σχέδια τοῦ κ. Διαμαντοπούλου. Πρὸ πάντων κάποιος τύπος στρατιωτῶν πούχουν κατακλιθῆ δὲν ξεπέφτουν εὐκόλα ἀπὸ τὴ μνήμη. Εἶναι σχέδια γερά, μίᾳς κλασσικῆς λιτότητας καὶ εὐραστίας. Ἡ ἀδρῆ καὶ στερεὰ γραμμὴ δίνει τοὺς ὄγκους μὲ δύναμι πολὺ μεγαλύτερη ἀπ' ὅποιοδήποτε κίαρο — σκῆδρο. Ὅσο γιὰ τοὺς ἐχρωμους πίνακες τοὺς χαρακτηρίζει μιὰ βασανιστικὴ ἀνάγκη ἀμερότητας, εὐλικρινείας καὶ καθαρότητος, πού φθάνει στὸν πρωτογονισμό καὶ θίγει αὐτὰ τὰ σύνορα τῆς γελοιογραφίας.

Ἀλλὰ θὰ γελιώτανε κανεὶς τραγικὰ, ἀν φανταζότανε ἀγνοία ἢ ἀπειρία. Μέσα σ' αὐτὲς τὶς συνθέσεις ὑπάρχουν, χωνεμένα, τὰ διδάγματα τῆς ἀκαδημαϊκῆς σχολῆς — τὸ σχέδιό τους τὸ δείχνει καὶ ἄς φαίνεται σὰν ὁ ἀντίποδας τοῦ ἀκαδημαϊσμοῦ! — καὶ συνάμα ἡ διατήρησι τοῦ ἀναπαραστατικοῦ στοιχείου.

Οἱ χρωματικὲς ἀξίες πού μεταχειρίζεται ὁ κ. Διαμαντόπουλος εἶναι ἔντονες, δυναμικῆς, δυσκολοῖσορρόπτες, πού καλύπτουν μεγάλες ἐπιφάνειες. Εἶναι μιὰ ἀνάγκη ἀστράς, φρεσκάδας καὶ καλλιτεχνικῆς ἐντιμότητος, ἀν μού ἐπιτρέπεται ἡ ἐκφρασίς πού διέπει τὸ χρωματικὸ του σύστημα. Τὰ «θέματα» ὑπάρχουν. Ἀλλὰ τὰ κάνει ἀδιάφορα ἕνας τέτοιος χειρισμός τῶν χρωμάτων. Πρόκειται γιὰ ζωγραφικῆ, πού δὲν κάνει κανενὸς εἶδους «φιλολογίαν».

Ὁ καλλιτέχνης, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς πίνακες αὐτοὺς, ἐκθέτει καὶ γλυπτικὰ ἔργα καὶ εἶδη διακοσμητικῆς ἀγγειοπλαστικῆς, βάζα, πιάτα κ.λ.π. Τὰ πρῶτα εἶναι ζωγραφισμένα καὶ βερνικωμένα, μικροὶ

«μπούστοι» στρατιωτῶν, ναυτῶν, ἀθλητῶν, σὲ χτυπητὸ ὕψος λαϊκῆς τέχνης γεμάτο ἐκφρασί καὶ ζωντανία. Τὰ δεύτερα εἶναι χαριτωμένες δημιουργίαι, μὲ διακοσμητικὰ μοτίβα, παρμένα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τοὺς τύπους διαφόρων ἐπαγγελματιῶν, ἀπὸ τοῦ πλανοδίου τροχιστῆ ὡς τὸ γιαουρτά. Ὑπάρχουν ὁμῶς καὶ πιάτα μὲ συνθέσεις, γεμάτα λεπτότητα καὶ ἀρχαϊκὴ ὡμορφιά, ὅπως π. γ. αὐτὸ μὲ τὸ ἄρμα τοῦ Ἡλίου. Φεύγοντας ἀπὸ τὴν ἐκθεσί αὐτῆ κανεὶς ἀποκομίζει τὴν ἐντύπωσι, ὅτι ἐγνωρίστηκε μ' ἕνα καλλιτέχνη, πούχει προσωπικότητα, ἴσως ἀκόμα ἀκαταστάλαχτη κάπως, ἀλλὰ πού βρίσκεται πάντως στὸ δρόμο μίᾳς γόνιμης ἀναζήτησις.

Κλείνοντας αὐτὸ τὸ ἄρθρο δεῖ μπορῶ νὰ μὴν ἐκφράσω τὸ θαυμασμό μου πρὸς ὅλους, γενικά, τοὺς Ἑλληνες ζωγράφους, πού ἀργαῶνουν σχετικὰ μεγάλες ἐκθέσεις, μὲ τὴ σημερινὴ ἀκρίβεια τῶν ὑλικῶν καὶ τῶν ἐνοικίων τῶν αἰθουσῶν, ὅταν ὑπάρχει, παράλληλα, ἡ τόσο ἐκδηλῆ ἀγοραστικὴ... ἀπροθυμία τοῦ κοινοῦ, εὐτυχῶς, χάρις σὲ μιὰ ὠραία πρωτοβουλία τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος καὶ τὴν κατανόησι τῆς Ζαπτείου Ἐπιτροπῆς, οἱ καλλιτέχνες μας θὰ ἔχουν δωρεάν αἰθουσας γιὰ τὶς ἐκθέσεις τους, στὸ Ζάππειο Μέγαρο. Εἶναι καὶ αὐτὸ κατὰ.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ
Τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

392067